

TPD Psikoloji Lisans ve Lisansüstü Eğitimi Çalıştayı

22-23 Şubat 2014

İstanbul, Kadir Has Üniversitesi Cibali Kampüsü

**TÜRK
PSİKOLOGLAR
DERNEĞİ**

TPD Psikoloji Lisans ve Lisansüstü Eğitimi Çalıştayı

22-23 Şubat 2014

İstanbul, Kadir Has Üniversitesi Cibali Kampüsü

İçindekiler

Çalıştay Programı.....	2
Giriş.....	5
Türkiye’de Psikoloji Bölümlerinin Güncel Durumu	6
Yüksek Öğrenim Kurumu’nun Bakış Açısı	7
Avrupa’da Psikoloji Eğitiminin Güncel Durumu	7
Tpd Lisans Programları Akreditasyon Standartları.....	8
Türkiye’de Psikoloji Lisans Eğitimi ve Psikologların Çalışma Alanları	9
Türkiye’de Lisans Üstü Eğitimin Durumu ve ÖYP’ler	11
Avrupa’da Psikoloji Lisansüstü Eğitimin Durumu	12
TPD Lisansüstü Akreditasyon Çalışmaları	13
Europsy Nedir?	13
Çalışma Gruplarının Çalışmaları Sonucunda Lisans Eğitiminde Saptanan Beş Temel Problem ve Önerilen Çözüm Yolları	14
Çalışma Gruplarının Çalışmaları Sonucunda Yüksek Lisans Eğitiminde Saptanan Beş Temel Problem ve Önerilen Çözüm Yolları	17
Lisans Eğitimi Sorunları - Özet	22
Lisansüstü Eğitimi Sorunları - Özet.....	22
Sonsöz	23

Çalıştay Programı

22 Şubat Cumartesi

09:00-10:00 Kayıt

10:00-10:30 Açılış konuşmaları

TPD Merkez Başkanı Prof. Dr. Gökhan Malkoç

YÖK temsilcisi Prof. Dr.Tufan Buzpınar

10:30-10:50 Türkiye’de Psikoloji lisans eğitiminin durumu (Prof. Dr. Gökhan Malkoç)

10:50-11-10 Avrupa’da Psikoloji lisans eğitiminin durumu (Yrd. Doç. Dr. Olga Hünler)

11:10-11:40 TPD Lisans Akreditasyon Ölçütleri (Prof. Dr. Melike Sayıl)

11:40-12:00 Lisans mezunlarının çalıştıkları alanlar (Prof. Dr. Nebi Sümer)

12:00-12:10 Grup çalışması sürecinin anlatımı

ÖĞLE YEMEĞİ (12:10-13:30)

Öğleden sonra

13:30-14:30 Grup çalışmaları

14:30-14:45 ARA

14:45-16:00 Grup çalışma sunumları

23 Şubat Pazar

09:30-10:30 Kayıt

10:30-10:45 Açılış konuşmaları

Cumartesi toplantı özeti

10:45-11:15 Türkiye’de Psikoloji yüksek lisans eğitimin durumu ve ÖYP’ler (Prof. Dr. Ali Tekcan)

11:15-11:45 Avrupa’da Psikoloji lisansüstü eğitimin durumu (Doç. Dr. Rita Krespi)

11:45-12:15 TPD Lisansüstü Akreditasyon çalışmaları (Prof. Güler Okman Fişek)
(Prof. Dr. Gonca Soygüt)

12:15-12:45 EURO PSY nedir? (Prof. Dr. Güler Fişek) (Prof. Dr. Gonca Soygüt)

12:45-12:50 Grup çalışması sürecinin anlatımı

ÖĞLE YEMEĞİ (12:50-14:00)

14:00-15:00 Grup çalışmaları

15:00-15:15 ARA

15:15-16:15 Grup çalışma sunumları

16:15-16:30 Kapanış konuşması

GİRİŞ

Türkiye’deki psikoloji lisans ve yüksek lisans eğitiminin problemlerini tartışmak ve olası çözüm önerilerini dile getirmek amacıyla 22-23 Şubat 2014 22-23 Şubat 2014 tarihlerinde Türk Psikologlar Derneği tarafından İstanbul Kadir Has Üniversitesi ev sahipliğinde bir çalıştay düzenlenmiştir.

Çalışmaya Yüksek Öğrenim Kurumu (YÖK) Yürütme Kurulu üyesi Prof. Dr. Tufan Buzpınar YÖK’ü temsilen katılmıştır. Türk Psikologlar Derneği Genel Merkez Yönetim Kurulu üyeleri de çalıştayda hazır bulunmuştur. Türkiye’deki tüm psikoloji bölümlerine katılım için çağrı gönderilmiş ve bölümlerden büyük ölçüde geri dönüş sağlanmıştır. Ayrıca Türk Psikoloji Öğrencileri Çalışma Grubu (TPÖÇG) da çalıştayda öğrencileri temsilen bulunmuştur.

Çalıştayın sabah oturumları Türkiye ve dünyada lisans ve lisansüstü eğitimle ilgili temel problemler ve alternatif modellerin tartışılmasına ayrılmıştır. Bu oturumlarda farklı öğretim üyeleri katılımcıları bilgilendirmek üzere sunumlar yapmışlardır. Bu sunumların özetlerine ilerleyen sayfalarda yer verilmiştir.

Öğleden sonra oturumları ise çalışma gruplarının çalışmalarına ayrılmıştır. İlk gün dört çalışma grubu psikoloji lisans eğitimine dair beş sorun ve beş çözüm önerisi tanımlamışlardır. İkinci gün aynı çalışma yüksek lisans ve doktora eğitimi için tekrarlanmıştır. Gruplar psikoloji alanındaki akademisyenler, lisans ve yüksek lisans/doktora öğrencileri, araştırma görevlileri ve alanda çalışan psikologlar gibi farklı paydaşlardan oluşmuştur. Bu farklı katılımcılar çalışma gruplarına kendi deneyimlerini yansıtarak sorunların derinlemesine incelenmesine yardımcı olmuşlardır.

Çalışma gruplarının belirledikleri temel sorunlar incelendiğinde bütün gruplarda psikoloji lisans programlarının kontenjanlarının bölümlerin inisiyatifi dışında kontrolsüz olarak artırılması dile getirilmiştir. İkinci tekrarlanan sorun psikoloji bölümlerinde psikoloji dışındaki alanlardan doktora derecesine sahip öğretim üyelerinin ders vermesi, hatta kimi bölümlerde öğretim üyesi kadrosunun neredeyse tamamının alan dışı öğretim üyelerinden oluşmasıdır. Üçüncü olarak lisans programlarının büyük bir kısmının Türk Psikologlar Derneği akreditasyon koşullarında da bahsedilen temel ölçütleri sağlamıyor oluşudur. Ders programlarının ihtiyaca göre değil eldeki öğretim üyesi kompozisyonuna göre planlanması ve psikolojinin klinik dışındaki alanlarının yeterince tanıtılmaması çalışma grupları tarafından dile getirilen bir başka sorundur.

Lisansüstü psikoloji eğitiminin temel sorunlarını belirlemek üzere oluşan çalışma grupları Psikoloji dışındaki alanlarda uzmanlaşmış kişiler tarafından açılan ve sür-

dürülen lisansüstü programlarını temel bir sorun olarak tanımlamışlardır. Lisans eğitimindeki sorunlara paralel olarak yüksek lisans programlarının kontenjanlarının da bölümün kaynakları göz önüne alınmadan artırılması özellikle de Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) kapsamındaki öğrencilerin bölümlere sorulmadan yerleştirilmiş olmaları başka bir önemli problem olarak öne çıkmaktadır. Diğer bir önemli sorun ise klinik programları merkezlidir. Yeterli staj, uygulama ve süpervizyon olmaması ve klinik programların hala en çok tercih edilen program olmaları problem alanı olarak tanımlanmıştır.

Önerilen çözüm önerileri sıkça TPD, bölümler, yönetici kadrolar (rektörler, dekanlar, enstitü müdürleri) ve YÖK arasında kurulacak işbirliklerine odaklanmaktadır. Lisans ve yüksek lisans akreditasyonlarının önemsenmesi ve etkin olarak tanıtılması, bu ölçütlerin korunması için baskı gruplarının oluşturulması da sıkça üzerinde durulan bir çözüm önerisi olarak ortaya çıkmaktadır.

Türkiye’de Psikoloji Bölümlerinin Güncel Durumu

Psikoloji bilimi ülkemizde özellikle 2000’li yıllarda önemli bir gelişim göstermiştir. Bununla bağlantılı olarak öğrencilerin üniversitelerin psikoloji bölümünü tercih etme oranları yükselirken yeni açılan vakıf ve devlet üniversitelerinde hızla psikoloji bölümleri açılmaya başlanmıştır. 2013 ÖSYM el kitapçığında verilen bilgilere göre hâlihazırda 60 tanesi yurt içinde olmak üzere 69 aktif psikoloji bölümü vardır (Bu sayı 2014 yılında 74’e ulaşmıştır). Türkiye’de 1900 ile 2000 yılı arasındaki yüzyılda sadece 11 psikoloji bölümü varken 2001 ile 2013 yılları arasında 58 yeni bölüm açılmıştır. 2013 yılında bölümlerin toplam kontenjanı 4141 yurt içi, 810 da yurtdışı olmak üzere 4951’e ulaşmıştır.

Üniversitelerin internet sayfalarından alınan bilgilere göre 2013 yılında Türkiye’deki psikoloji bölümlerinde 120 profesör, 66 doçent, 204 yardımcı doçent, 72 öğretim görevlisi ve 140 araştırma görevlisi bulunmaktadır¹.

1991-2013 arasında öğretim elemanı sayısında 10, öğrenci sayısında ise 25 kat artış yaşanmıştır. Sağlık Bakanlığı’nın 2011-2023 Ruh Sağlığı Eylem planı göz önüne alındığında hâlihazırda Türkiye’de 1375 psikolog çalışmakta, bunların 918’i Sağlık Bakanlığı’na bağlı kuruluşlarda, 269’u üniversitelerde çalışmaktadır. Bu sayılara göre ülkemizde 100.000 kişiye 1.85 psikolog düşmektedir.

¹Sumer, N., Helvacı, E., and Misirlisoy, M. (2013). Employability of Psychology Graduates and Their Job Satisfaction in Turkey: An Online Survey. *Psychology Learning & Teaching*,12,191-198.

Bahsedilen öğretim üyelerinin sadece %61'inin doktora derecesi %69'unun lisans derecesi psikolojinin alt alanlarından. Psikoloji bölüm başkanlarının ise sadece %69'u psikoloji alanında doktora derecesine sahiptir²².

Yüksek Öğrenim Kurumu'nun Bakış Açısı

YÖK Türk Psikologlar Derneğinin ve psikologların mesleklerine olan bağlılıklarını takdir etmekte ve TPD'nin yaptığı işin önemini takdir ettikleri için akreditasyon lisansını yenilediğini belirtmektedir. Türkiye'de eğitim planlamaları zamanlama açısından hatalıdır, üniversite sayı ve öğretim üyesi ve öğrenci kontenjanları nüfusun ihtiyacının gerisinde kalmaktadır. Ailelerin yüksek öğrenim baskılarının azaltılması için üniversitelere ağır bir yük verilmiştir. Şu an dört buçuk milyon öğrenci üniversitelere yerleşmiştir, bundan sonra kalite süreçlerini devreye sokmak ve kontenjan artışlarını dengelemek gerekmektedir.

YÖKSİS verilerine göre şu an 116³ psikoloji bölümü bulunmaktadır, bunların da 88'i aktif bölümlerdir. Toplam 12 bin psikoloji lisans 1750 yüksek lisans ve 250 doktora öğrencisi kayıtlıdır. Psikoloji bölümlerinde yeterli öğretim üyesi olmadığı için Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) kapsamında üniversiteler talep etmediği halde bölümlere kadro verilmiştir.

YÖK'ün eğitime bakışı istihdam odaklı değildir, psikoloji mezunlarının artması toplum kalitesinin yükselmesini sağlar. Psikoloji bölümlerinin açılması için üç öğretim üyesi sayısı yeterlidir. YÖK Yürütme Kurulu bu öğretim üyelerinin en az ikisinin alandan olması konusunda titizlik gösterir ancak öğretim üyesi hareketliliği nedeniyle psikolojinin beş alt alanındaki öğretim üyelerinin olup olmadığının takip edilmesi mümkün olmamaktadır. YÖKSİS konusunda yapılan çalışmalar bu takibi kolaylaştıracaktır.

Avrupa'da Psikoloji Eğitiminin Güncel Durumu

Avrupa Psikoloji Birlikleri Federasyonu (APBF) verilerine göre 2000'lerin ilk yarısında Avrupa'da psikoloji bölümlerinde okuyan öğrenci sayısının 200.000, APBF üyesi öğrenci sayısının da 80000 civarında olduğu öngörülmektedir. Avrupa'da Türkiye'deki lisans derecesine denk gelen Bakelorya derecesi için üç yıllık bir eği-

²²Anık, E. (2014). Psikoloji bölümlerindeki öğretim üyelerinin doktora yaptıkları ülkeler. Erişim tarihi: 21 Haziran 2014. <http://akademi.enginirik.com/2014/07/psikoloji-bolumlerindeki-ogretim.html>

³Bu rakam burslu ve bursuz bölümler YÖKSİS üzerinde ayrı ayrı bölümler gibi ele alındığı için ortaya çıkmaktadır. Gerçek rakam an itibariyle 74, aktif bölüm sayısı ise 71'dir (Türk Psikologlar Derneği).

tim süreci içerisinde 180 Avrupa Kredi Transfer Sistem (AKTS) kredisi toplanması gerekmektedir. Avrupa Birliği üye ülkeler içerisinde psikoloji eğitiminin standardizasyonuna yönelik çalışmalar devam etmesine rağmen ders programlarında çeşitli farklılıklar bulunmaktadır. Eğitim ücretleri AB üyesi olan ve olmayan ülkelere gelen öğrenciler için farklar göstermektedir.

Kökene 25 Mayıs 1998 tarihinde imzalanan Sorbonne ortak deklarasyonuna dayanan Bologna Protokolü Avrupa Yüksek Eğitim Alanı'nın oluşturulması amacıyla 19 Haziran 1999 yılında 29 ülkenin katılımıyla imzalanmıştır. 2014 yılında Türkiye'nin de içinde olduğu 52 ülke Bologna sürecine dâhildir, 7 ülkede ise sınırlı düzeyde işlerlik bulunmaktadır, Avrupa üniversitelerinin neredeyse %80'i bu sistemle uyumlu hale gelmiştir.

AKTS Bologna sürecinin önemli bir parçasıdır ve öğrenci merkezli olarak, öğrencinin iş yükü temel alınarak hazırlanmış bir kredilendirme sistemidir. Bir akademik yıl içerisinde de toplam 60 ECTS kredisinin toplanması gerekmektedir. Bu da bir akademik yıl içerisinde 1500-1800 saat arasında iş yüküne denk gelmektedir. Öte yandan 2003 yılı itibarıyla Avrupa'daki üniversitelerin %50'si üç yıllık lisans + iki yıllık yüksek lisans modeline geçmekte bu da 180-240 ECTS arasında bir lisans, 90-120 ECTS arasında da bir yüksek lisans eğitime karşılık gelmektedir.

Bologna sistemi öğrencilere serbest dolaşım ve mezunlara farklı ülkelerde çalışma olanağı öngörmekte ve psikolojinin hem temel hem de uygulamalı eğitimini ön plana almaktadır. Ancak bu sistemin birçok sorunu bulunmaktadır. Bunlar arasında AKTS kredilerinin gerçek iş yükünü yansıtmadığı, tekipleşmeye yol açtığı, özerkliği ortadan kaldırdığı, yukarıdan aşağıya dayatılan bir sistem olduğu, öğrenci katılımını tanımlamadığı, üniversiteleri sertifikasyon kurumu haline getirdiği ve üniversiteyi özel sektörle proje yapmaya zorunlu kılması bulunmaktadır.

Türk Psikologlar Derneği Lisans Programları Akreditasyon Standartları

Akreditasyon bir bölümün kendi koyduğu hedeflerin ya da diğerlerinin ondan beklentilerinin başarılı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için asgari düzeyde sahip olması gereken kalite standartlarını belirleyen ve bunu garanti altına alan bir süreç olarak tanımlanmaktadır. TPD akreditasyon çalışmalarının kökeni 2001'e dayanmakta birlikte 2006 yılında akreditasyon üst kurulu oluşturulmuş ve bir yönetmelik hazırlanmıştır. Bu hazırlık sırasında ABD, Avustralya, İngiltere gibi ülkelerdeki modeller ve APA formatı yönetmeliğe temel alınmış ve 7 Kasım 2008'de TPD Lisans Eğitimi Akreditasyon El Kitabı tamamlanmıştır. Psikoloji bölümlerinden gelen geribildirim-

ler doğrultusunda iyileştirmeler yapılarak 2008 yılında YÖK'e sunulmuştur.2010 yılında YÖK iki yıllık akreditasyon yetkisini TPD'ye vermiş bu yetki 26 Ağustos 2015 tarihine kadar yenilenmiştir.

TPD Akreditasyon ölçütleri psikoloji lisans mezunlarının düzeylerine uygun temel bilgi ve becerilere sahip olarak mezun olmasını hedefler. Örneğin alanda sık kullanılan ölçme araçlarına ilişkin temel bilgiler, temel görüşme becerileri, araştırma yöntemleri ve istatistik ve etik ilkeleri bilme ve sahiplenme temel hedefler arasında sayılmaktadır.

Avrupa Yüksek Öğretim Alanı'nın belirlediği kalite güvencesi standart ve ilkelerine göre dış kalite güvence sisteminin geliştirilmiş olmasını vurgulamaktadır. Bu yüzden YÖK'ün dışında bağımsız ajansların kalite güvencesi vermesi önemlidir. Akreditasyon süreçleri aynı zamanda bölümlerin kendilerine yönelik olarak bir öz değerlendirme yapmalarına da fırsat tanımaktadır. Akreditasyon süreci bir tek tipleşme değil, minimum standartların oluşturulmasıdır. Tercih dönemindeki öğrencilerin akreditasyon ölçütleri hakkında bilgilendirilmesi ve akredite olmuş bölümlerin etkin bir şekilde duyurulması, ÖSYM tercih kitabında bu bölümlerin belirtilmesi, akreditasyonun önemi konusunda rehberlik birimlerinin bilgilendirilmesi, medya kanalıyla akreditasyon süreçlerinin anlatılması psikoloji eğitim kalitesine önemli bir etki yapacaktır. Lisans üstü programlar ile ilgili olarak da akreditasyon çalışmaları yapılmalıdır.

Farklı eğitim modelleri üzerinde tartışarak (örneğin APA model ya da Bologna sürecinde konuşulan 3+2+1 ya da 4+2 gibi) psikolojide uzmanlık eğitimi ile ilgili kendi ülkemizin önceliklerini saptayıp ona uygun programların geliştirilmesi gerekmektedir.

Türkiye'de Psikoloji Lisans Eğitimi ve Psikologların Çalışma Alanları

2013 Haziran ayı itibariyle psikoloji bölümlerinin 51 tanesi (%80) vakıf üniversiteleridir ve psikoloji öğrencilerinin toplan sayısının %83'ü vakıf üniversitelerinde okumaktadır. Bu durum diğer bilim alanlarıyla asimetriktir zira diğer alanlarda vakıf üniversiteleri öğrencilerin yaklaşık %20'sini barındırmaktadır. Vakıf üniversitelerindeki öğrencilerin ancak %35'ine burs verilmekte ve bu burslar ise %25 ile %100 arasında değişmektedir.

2011 yılı itibariyle ülkemizdeki psikoloji bölümlerinde tam zamanlı öğretim üyesi sayısı 300-350 arasındadır. Tam zamanlı öğretim üyesi sayısı devlet üniversitelerinde ortalama 10.36 iken bu sayı vakıf üniversitelerinde 6.38, öğrenci –hoca oranı ise

devlette 25/1, vakıf üniversitelerinde 31/1'dir. Öğretim üyesi sayısı özellikle yüksek lisans ve doktora gibi akademik yetkinlik üzerine kurulan alanlar için önemlidir.

Lisans ölçütleri incelendiğinde lisans programlarındaki zorunlu ve seçmeli ders sayıları bölümden bölüme ciddi bir farklılık göstermektedir. 56 bölümün internet sayfalarındaki ders kataloglarının incelenmesi sonucunda genellikle ilk iki yıl derslerin birbirine benzediği ancak üçüncü ve dördüncü sınıflarda öğrencinin ihtiyacı olan alanlar yerine eldeki mevcut öğretim üyelerinin uzmanlık alanına göre ders açıldığı gözlemlenmektedir. Eğitimin organizasyonu Amerikan modeline (liberal arts) uygun görünürken beklenti APBF sistemine göre (meslek sahibi olma) oluşmaktadır. Türkiye'deki birçok psikolog lisans eğitimleri boyunca şu anda çalıştıkları alanla ilgili hiçbir ders almamışlardır. Seminer dersleri, bitirme tezi, yaz stajı gibi konularda da üniversiteler birbirlerinden farklılık göstermektedir.

2011 yılında 42 psikoloji bölümü bölüm başkanından alınan bilgiye göre 20 bölümde yüksek lisans, 7 bölümde doktora programı toplamda 53 program; bu programlarda da 742 yüksek lisans ve 130 doktora öğrencisi bulunmaktadır. Ancak son iki yılda bu rakamlar hızla açılan ve kitlesel olarak yüksek lisans ve doktora öğrencisi alan bölümler göz önüne alınarak hızla güncellenmelidir. Yüksek lisans programları alanlara göre dağılımı da eşitsizlik göstermektedir. Bu tablo içerisinde özellikle klinik psikoloji yüksek lisans programlarının 150'ye varan yüksek kontenjan sayıları ve birçok üniversitenin mezuniyetten sonra öğrencilerini takip ediyor olmaması öne çıkan sorunlar arasında görülmektedir.

Yedi yüzün üzerinde psikologla yapılan çalışmada örneklemin yarısının yüksek lisans veya doktora derecesi olduğu, %44'ünün klinik psikoloji, %12'sinin sosyal psikoloji, %10'unun gelişim psikolojisi, %6'sının deneysel psikoloji, %5'inin endüstri örgüt psikolojisi, %5'inin ise PDR alanında çalıştığını ve ancak %64'ünün tam zamanlı çalışmakta %9'unun ise işsiz olduğu bulunmuştur.

Toplumun psikologlara yönelik pozitif algısı, genç nesil akademisyenlerin yetişiyor olması olumlu yönlerdir. Ancak psikoloji eğitiminin kalitesinin artması ve hâlihazırda alanda çalışan psikologların uzmanlaşabilmeleri için akreditasyon ve kalite süreçlerinin işletilmesi, girdiyi kontrol edemesek bile çıktıyı kontrol etmemiz – yani akademisyenlerin ve meslek çalışanlarının bir araya geldikleri bir meslek odası haline gelerek - psikologların psikoloji dışındaki alanlardaki çalışma olanakları hakkında bilgilendirilmesi, psikoloji eğitimi ile ilgili karar alma süreçlerinde YÖK'e baskı yapılması, YÖK'ün özgür bilim ilkesi ve sivil inisiyatif ile işletilmesi, oldukça önemlidir.

Türkiye’de Lisans Üstü Eğitiminin Durumu ve ÖYP’ler

2011 verileri sonucunda ortaya konan psikoloji doktora öğrencilerine dair sayılar göz önüne alındığında halen doktorasına devam eden 130 öğrenci şu an doktora derecelerini alsalar bile bu sayı yeterli olmayacaktır. Vakıf üniversitelerinin %54’ü beşten daha az, %40 civarı 6 ile 10 tam zamanlı öğretim üyesine sahiptir. Devlet üniversitelerinde ise yeni kadro açılması için TBMM’den karar çıkması gerekmektedir. Özellikle vakıf üniversitelerindeki öğretim üyelerinden beklenen ders verme saatleri insani değildir ve öğretim üyelerinin temel sorumluluğu olan araştırma yapma, öğrenci yetiştirme ve ders verme sorumluluklarının nitelikli bir şekilde yerine getirilmesi oldukça zorludur. Lisansüstü programlardaki öğretim üyesi sayısı da oldukça azdır ve akademik nedenlerin dışındaki sebeplerle artan kontenjanlara cevap vermekte zorlanılmaktadır.

Bu problemi çözmek için yüksek lisans ve doktora programlarının aralıklı açılması gibi geçici çözümler üretilebilir. Ancak kurumlar arasında yapılacak işbirlikleri (örneğin ortak yüksek lisans ve doktora programları açılması gibi) ve kurumlar arası öğrenci hareketliliği ile bu konuda köklü bir çözüm üretilebilir. Ayrıca lisans programlarındaki akreditasyon süreçleri yüksek lisans ve doktora programları için de işletilmesi özellikle yeni öğretim elemanlarını yetiştirecek olan doktora programlarının sıkı bir kontrol mekanizması içerisinde olması gerekmektedir. Doktora programlarının çıktılarını değerlendirebilmek için Avrupa Üniversiteler Birliği (AÜB) raporları ölçüt olarak alınarak buradan kendi kontrol mekanizmamızın geliştirilmesi ivedilik taşımaktadır.

Psikoloji alanında öğretim üyesi sayısının yetersiz olduğu gerçektir. Ancak YÖK’ün hedefi olan 10 yıl içerisinde doktora derecesine sahip mezun sayısının iki katına çıkarılması hedefi şu anki imkânlar dâhilinde kaliteden ödün verilmesi anlamına gelmektedir. Ancak şu an ÖYP dâhilinde üniversiteler kendi kontenjanlarını ve kabul ölçütlerini belirleyemez, bilim sınavı yapamaz hale getirilmişlerdir. En son ÖYP kapsamında sıfır kontenjanı olan bölümlere öğrenci alımı yapılmış, üniversiteler bu durumdan haberdar bile edilmemiş, üniversitenin kaynakları ve olanakları değerlendirilmemiş, üniversitelerin kendi ihtiyaçları olan sayıda ve nitelikte öğrenciyi yüksek lisans programlarına almasına izin verilmemiştir.

AÜB raporları da incelendiğinde karşımıza çıkan çok temel bir sorun Türkiye’deki akademik özgürlüğün son derece kısıtlı olmasıdır ve yukarıda bahsedilen sorunlar da buna bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.

Avrupa’da Psikoloji Lisansüstü Eğitimin Durumu

Avrupa’daki psikoloji yüksek lisans programları ile ilgili resmi bir bilgiye ulaşmak kolay değildir. İngiltere ve Hollanda çok sayıda doktora programı olan ancak sistemleri birbirlerinden oldukça farklılaşan iki örnek olduğu için bu sunum kapsamında seçilmiştir. Kâğıt üzerinde iki ülkenin de lisansüstü programları 3+2+3 olarak düzenlenmiştir. İngiltere ve Hollanda’da uzmanlaşmak için psikoloji lisans mezunu olmak gerekmektedir ve tam zamanlı öğrenciler için bu süreç üç yılda tamamlanmaktadır. Hollanda’da bütün doktora eğitimleri üniversitede verilirken İngiltere’de üniversitelerin yanı sıra British Psychological Society⁴’nin düzenlediği bağımsız bir doktora yolu daha bulunmaktadır. Yüksek lisans programının bitişinden sonra doktora adayı kendi çalışmak istediği alt alanda BPS tarafından onaylanmış bir süpervizörle çalışmalarına devam ederek program gerekliliklerini yerine getirdikten sonra girdiği yeterlilik sınavında başarılı olması durumunda doktora derecesini alabilmektedir.

Hollanda’da yüksek lisans yapabilmek için 3. ve 4. sınıflarda belirli derslerin tamamlanması ve belli bir lisans not ortalamasına sahip olmak gerekmektedir. İngiltere’de ise psikoloji alanı dışındaki alanlardan gelen ve yurtdışından gelen öğrenciler için de “psikoloji dönüşüm programları” uygulanmaktadır.

İki ülkede de yüksek lisans programları incelendiğinde ders programları 60 ila 120 AKTS kredisi arasında değişmekte ve son yıllarda uzaktan eğitimle verilen yüksek lisans programlarının sayısı artmaktadır. Hollanda’da doktora programlarında uzaktan eğitim veren programların sayısı daha az olmakla beraber örnekleri vardır ve eğitim süresi ortalama olarak örgün eğitim için 36 ay, uzaktan eğitim için de 160 AKTS kredisidir (zorunlu dersler 116, staj 24, tez 20 AKTS). İngiltere’de ise bütün yüksek lisans programlarının akreditasyon süreçleri bulunmaktadır ve bu süreçler BPS’nin sorumluluğundadır. Akreditasyon ölçütleri ise TPD’nin ölçütleriyle oldukça benzerlik göstermektedir. İngiltere’deki 455 sertifika/yüksek lisans/doktora programı incelendiğinde programa giriş amaçlarının süreci belirlediği gözlemlenmekte, en sık devam edilen programların 12 ay süren ve araştırmaya yönelik olmayan programlar olduğu görülmektedir. Bazı programlara yarı zamanlı öğrenci olarak da kayıt olmak mümkündür. Örgün doktora programları genellikle 270 AKTS kredisidir ve 210’u zorunlu dersler ve 60’ı da doktora tezini kapsamaktadır.

³Britanya Psikologlar Topluluğu

TPD Lisansüstü Akreditasyon Çalışmaları

TPD Klinik Lisansüstü Akreditasyon yönetmeliği çalışmaları 2008’de başlamış ve lisans akreditasyon yönetmeliği temel alınmıştır. Yüksek lisans programları koordinatörlerinden alınan geri bildirimlerle Eylül 2011’de YÖK’e başvurulmuş ancak uzun süre olumlu ya da olumsuz bir geri dönüş alınmamıştır. Defalarca YÖK’e başvuru yapılmasına rağmen evrakların kaybolması gerekçesiyle başvurumuz değerlendirilmemiş, en sonunda da klinik psikoloji akreditasyonunun değerlendirmeye alınabilmesi için psikolojinin diğer alt dallarının da akreditasyon çalışmalarını tamamlayarak ortak başvuru yapılması cevabı alınmıştır.

Klinik psikoloji eğitiminde yüksek lisans üç ana konuda yoğunlaşmaktadır. Bu alanlar psikoterapi, psikolojik ölçme ve değerlendirme, araştırmadır. Her bölümün kendine ait özgün hedefleri ve amaçları korunurken programlarda önleyici ruh sağlığı donanımının olması, etik ilke ve değerlerin vurgulanması, uygulamalı ve kuramsal dersler arasında bir denge kurulması da önem taşımaktadır. Bu eğitim sırasında öğrencinin seçtiği alanda yetkinlik kazanabilmesi için akademik danışmanlık sisteminin oluşturulması gerekmektedir, ancak şu anki öğretim üyesi ve öğrenci sayısı dengesi ile bu sistemi oluşturmak zordur.

Hazırlanan öneride yüksek lisans programlarının başvuru yapmaları için üç yıldır kesintisiz uygulanıyor olması ya da son yedi yıl içerisinde iki kez mezun vermiş olması şartı yerine getirilmelidir. Tezli programlar var olan yönetmelikler çerçevesinde yürürken, tezsiz programlarda tezliye ek olarak üç uygulamalı psikoterapi dersi ve araştırma ile uygulamayı raporlama deneyimi önerilmektedir.

Avrupa Psikologlar Birliği (EFPA) Türk Psikologlar Derneği’ne Avrupa Psikoloji Sertifikası (EuroPsy) verme yetkisi tanımıştır. Bu kapsamda önemli bir nokta, psikoloji eğitiminin altıncı yılında 1500 saatlik süpervizyon altında uygulama koşulunun yerine getirilmesidir. Bunun için 2016 yılına kadar YÖK ile birlikte bir geçiş planlanmaması gerekmektedir. TPD Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Akreditasyon önerisinde program açmak için en az iki öğretim üyesi olması ancak her öğretim üyesine en fazla üç öğrenci düşmesi gerekmektedir.

EuroPsy Nedir?

EuroPsy’nin temelleri 1957 yılında başlatılan ve psikolojinin klinik, sağlık, eğitim, endüstri-örgüt, gelişim gibi profesyonel çalışmaya yönelen alanlarında bir sertifikasyon sistemi yaratma fikrine dayanmaktadır. Ancak 2009 yılının sonunda tüm EFPA üyelerinin üzerine anlaştığı asgari koşulları belirleyen bir sistem oluşturulabilmiştir.

Sistem 3+2+1: 3 yıl lisans, 2 yıl yüksek lisans, 1 yıl süpervizyon altında çalışma olarak düzenlenmiştir. Böylece ortak bir çatı oluşturularak gerektiğinde serbest dolaşım hakkının desteklenmesidir.

EuroPsy ölçütleri büyük ölçüde TPD lisans ve lisansüstü akreditasyon ölçütleriyle örtüşmektedir. TPD 2004 yılında EFPA'nın daimi üyesi haline gelmiş, Avrupa Psikoloji Kongresi düzenlemiş, Europsy ve psikoterapi uzmanlığı sertifikasyon yetkileri kabul edilmiştir. Süpervizyon saatlerinin eşgüdüm içerisinde çözümlenmesinin yanı sıra süpervizör havuzunun oluşturulması da bu sürecin devamı için önem taşımaktadır.

YÖK, TPD'yi akreditasyon konusunda yetkilendirmese bile ulusal komiteler EFPA tarafından akreditasyon için yetkilendirilmiştir. Diğer bir deyişle TPD aslında akreditasyon için Avrupa'dan bir yetki almış bulunmaktadır. Bu noktada otokontrol, öz değerlendirme ve TPD'yi resmi, bir kurum olarak kabul etme gerekliliği kendini göstermektedir.

Çalışma Gruplarının Çalışmaları Sonucunda Lisans Eğitiminde Saptanan Beş Temel Problem ve Önerilen Çözüm Yolları

Çalışma Grubu 1

Sorun 1: Lisans kontenjanlarının bölümlerin kontrolü dışında artırılması

Çözüm 1: YÖK'ten kontenjan artımını durdurmasını ve azaltmasını talep etmek

Sorun 2: Öğretim üyesi ve araştırma görevlisi kadrolarının yetersizliği

Çözüm 2: Bölümlerin öğrenci aldıktan sonra iki yıl içerisinde akreditasyon gereklerini yerine getirmelerinin ve ilk mezunlarını verdikten sonra da başvuru yapmalarının zorunlu olması

Sorun 3: Uygulama olanaklarının ve laboratuvarların yetersizliği

Çözüm 3: Bölümlerin öz değerlendirmelerini daha sağlıklı bir şekilde yapmaları ve bölüm programlarının hazırlanmasında ve ders verecek öğretim üyelerinin belirlenmesinde daha titiz davranmaları.

Sorun 4: Seçmeli ders sayısının ve bunların psikolojinin alt alanlarına dağılımının dengesizliği

Çözüm 4: Bölümlerin öz değerlendirmelerini daha sağlıklı bir şekilde yapmaları ve bölüm programlarının hazırlanmasında ve ders verecek öğretim üyelerinin belirlenmesinde daha titiz davranmaları.

Sorun 5: Psikolojinin temel alan derslerinin doktora uzmanlık alanından öğretim üyelerince verilmesi

Çözüm 5: Bölümlerin öz değerlendirmelerini daha sağlıklı bir şekilde yapmaları ve bölüm programlarının hazırlanmasında ve ders verecek öğretim üyelerinin belirlenmesinde daha titiz davranmaları.

Çalışma Grubu 2

Sorun 1: Ders programlarının akreditasyon gereklerine uygun dizayn edilmemesi ve derslerin alanında uzman kişiler tarafından verilmemesi

Çözüm 1: Bu konuda gerekli düzenlemelerin yapılması

Sorun 2: Eğitim, araştırma ve uygulama açısından gerekli asgari koşulları sağlamayan bölümlerin varlığı

Çözüm 2: TPD'nin akredite olan bölümleri ve bu çalıştayın sonuç raporunu kamuoyu ile paylaşması

Sorun 3: Vakıf üniversitelerinde öğretim üyesi sirkülasyonu nedeniyle ders programlarının sürekli değişiyor olması

Çözüm 3: YÖK'e bir deklarasyon verilmesi

Sorun 4: Lisans derslerinin amaca ulaşmış olup olmadığı sistematik olarak değerlendirilmemesi

Çözüm 4: Ders değerlendirme formalarının etkin ve düzenli olarak kullanılması

Sorun 5: Lisans programlarındaki öğrenci kontenjanlarındaki kontrolsüz artış

Çözüm 5: YÖK'e bir deklarasyon verilmesi

Çalışma Grubu 3

Sorun 1: Kontenjanların kontrolsüz artıyor olması

Çözüm 1: Öğrenci sayısı ve öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayılarının istatistiklerinin YÖK tarafından tutulup ileriye yönelik artışı öngörmek

Sorun 2: Ders programlarının dünya ile uyumlu ve yeterince güncel olmaması

Çözüm 2: Programların güncellenmesi

Sorun 3: Özel eğitim gibi mezunların çok çalıştıkları alanlarda seçmeli ders olmaması

Çözüm 3: Üçüncü ve dördüncü sınıflarda özel eğitim alanında seçmeli derslerin açılması

Sorun 4: Psikoloji dışındaki alanlardan gelen öğretim üyelerinin psikoloji bölümlerinde ders vermeleri

Çözüm 4: Doçentlik sınavlarında bu konuya dikkat etmek.

Sorun 5: Fiziksel alt yapı ve donanım yetersizlikleri.

Çözüm 5: Psikolojinin temel bilim nosyonuna bağlı kalması

Çalışma Grubu 4

Sorun 1: Kontenjanların artması. Üniversiteler arası dramatik kontenjan farkları olması.

Çözüm 1: Önerilmedi

Sorun 2: Alan dışından öğretim üyelerinin sayısının fazlalığı. Eğitim kadrolarında sıklıkla yardımcı doçent ve profesörlerin olması doçent sayısının azlığı

Çözüm 2: YÖK'ün üç öğretim üyesi ölçütlerini mutlaka psikoloji alanından en az üç öğretim üyesi olarak güncellemesi. Mentorluk sisteminin desteklenmesi, böylece doçentlerin yardımcı doçentlere akademik olarak destek vermesi. Doktora programlarının açılması.

Sorun 3: Müfredatların yetersiz olması, standartların belirlenmemesi, mezuniyetten sonraki ihtiyaçlara cevap verememesi. Uygulama derslerini veren öğretim üyelerinin uygulamacı olmamaları.

Çözüm 3: TPD'nin tercih dönemlerinde adaylara yönelik bilgilendirmeler yapması.

Sorun 4: Lisans eğitime dair standartlarımız olmasına rağmen bunların uygulanmaması, denetlenmemesi ve yaptırım olmaması.

Çözüm 4: Rektörler, dekanlar, mütevelli heyeti üst düzey idarecilerle iletişim halinde olmak, akreditasyon konusunda yönetici ve idarecileri bilgilendirmek ve baskı yapmak.

Sorun 5: Psikolojinin klinik psikoloji dışındaki alanları hakkında öğrencilerin yeterince bilgilendirilmemesi.

Çözüm 5: Öğretim üyelerinin lisans eğitimi süresince psikolojinin elliye aşkın farklı alt alanları konusunda öğrencilerini bilgilendirmeleri.

Çalışma Gruplarının Çalışmaları Sonucunda Lisansüstü Eğitimde Saptanan Beş Temel Problem ve Önerilen Çözüm Yolları

Çalışma Grubu 1

Sorun 1: Psikoloji dışındaki alanlarda uzmanlaşmış kişiler tarafından açılan ve sürdürülen lisansüstü programları.

Çözüm 1: Çok disiplinli bir bakış açısıyla uzmanlık alanlarında ders verecek öğretim üyeleri için asgari ölçütler belirlemek. Anabilim dalları hatta üniversiteler arasında anlaşmalarla ortak yüksek lisans ve doktora programları açarak eğitim kalitesini yükseltmek. Program koordinatörleri ya da bölüm başkanlarının bir araya gelerek müfredatları birlikte oluşturarak daha yetkin ve kapsayıcı programlar oluşturmaları.

Sorun 2: Yüksek lisans programlarında usulsüz ve etik dışı uygulamalar olması ve bunlara hukuksal bir yaptırım olmaması.

Çözüm 2: Öğretim üyelerinin derneğin de desteğini alarak dayanışma ve işbirliği içerisinde beraber çalışması. Bir öğretim üyesinin etik nedenle hayır dediği bir duruma başka bir öğretim üyesinin evet dememesi. Öğretim üyelerinin tutarlı bir duruşu sürdürmeleri, iletişim içinde olmaları.

Sorun 3: Kontenjanların yüksekliği. Özellikle klinik alanında adaletsiz bir dağılım olması ve klinik alanındaki öğretim üyelerinin iş yüklerinin çok artması.

Çözüm 3: Geçici bir çözüm olarak kurum içi ve kurumlar arası destek ağlarının kurulması. Klinik dışındaki alanların daha iyi tanıtılması, özellikle uygulama olanaklarının artırılmasıyla (örneğin laboratuvar vs gibi olanakların geliştirilmesi) öğrencilerin bu alanlara ilgilerinin artırılması.

Sorun 4: Klinik programlarında süpervizör kısıtlılığı özellikle de vakıf üniversitelerinde süpervizör ihtiyaçlarına kaynak sağlamada zorluklar.

Sorun 4: İleriye yönelik olarak süpervizyon hizmetinin akademik bir değerinin oluşturulması.

Sorun 5: ÖYP kapsamında yaşanan kontenjan artırımı nedeniyle bu öğrencilere kaliteli yüksek lisans eğitimi, tez danışmanlığı ve süpervizyon verilememesi nedeniyle ÖYP'nin kaliteli akademisyen yetiştirme amacına ulaşamaması.

Çözüm 5: ÖYP kadrolu araştırma görevlileriyle beraber bir çalışma yaparak YÖK nezdinde sıkıntıları dile getirmek

Çalışma Grubu 2

Sorun 1: Yüksek lisans programlarına yönetimlerin kontenjanı artırma yönündeki baskısı

Cevap 1: TPD tarafından üniversitelerin rektör, dekan ve sosyal bilimler enstitü müdürlerinin düzenli olarak bilgilendirilmeleri. TPD akreditasyon ölçütlerinin yazılı olarak idarecilere gönderilmesi, öğrencilerin ve ailelerinin akreditasyon ve akredite bölümler hakkında bilgilendirilmesi. Sosyal medya ve web sayfası kullanılarak yüksek lisans programlarındaki öğretim üyeleri, üretilen akademik çalışmalar vb. hakkında bilgi paylaşılması.

Sorun 2: ÖYP ve yurtdışından gelen bazı öğrencilerin seçim ölçütleri olmadan yüksek lisans programına alınmalarının bölümlere dayatılması.

Cevap 2: Üniversitelerin YÖK'e bildirdikleri kotaya bağlı kalmalarını sağlamak. Bölüm ölçütlerinin baz alınması ve seçim ölçütlerinin eşitlenmesi.

Sorun 3: Öğretim üyelerinin uzmanlıklarının çalıştıkları yüksek lisans programıyla uyumsuzluğu.

Cevap 3: İlk olarak bir alanda açılacak yüksek lisans/doktora programlarında çalışacak öğretim üyelerinin çoğunluğunun doktorasını o alandan almış olmasının talep edilmesi. İkinci olarak akreditasyon ölçütlerinin dikkate alınması. Üçüncü olarak programın vizyonunu belirleyecek kişi program direktörü olduğu için direktörlerinin bu alt alanlardan doktora derecesine sahip olmaları.

Sorun 4: Program içeriklerinin eksikliği ve yetersizliği. Özellikle klinik programlarının staj içeriği ve standartlarının yetersizliği.

Çözüm 4: Staj yerleri ve süresi konusunda bir sistematik özen gösterilmeli, kurumların stajyerlerden ücret talep etmemeleri için baskı yapılması.

Sorun 5: Program isimlerinin (uygulamalı psikoloji deniliyor, klinik psikoloji, genel psikoloji vb.) farklı olmasına rağmen bölümlerin klinik psikolog yetiştirdiklerini söylemeleri.

Çözüm 5: Durum tespiti için bir çalışma yapılması, programların kesin ve açık isimler almaya özendirilmesi, unvanların çoğunluğu o alandan kişiler tarafından oluşturulmuş heyetler tarafından verilmesi.

Çalışma Grubu 3

Sorun 1: ÖYP asistanlarının bölümlere danışılmadan atanması ve geleceğin öğretim üyesi olacak bu araştırma görevlilerinin kendilerini bu bölümlerde reddedilmiş ve dışlanmış hissetmeleri.

Çözüm 1: YÖK ile görüşmeleri yürütmek üzere yerleşik bir temsilciler heyetinin derneğin genelinde düşünülmesi ve pratik nedenlerle bu heyetin Ankara'da yaşayan akademisyenlerin ağırlıkta olacağı bir kompozisyonla oluşturulması.

ÖYP kapsamındaki araştırma görevlilerinin gönderildikleri programlar YÖK'ün yüksek lisans ve doktora programı açılmasıyla ilgili yönetmelikleri karşılamayabiliyor. Bu nedenle YÖK'ün kendi içindeki yönergelerine dayalı olarak resmi itirazlarla başvurulması.

Sorun 2: Akademik kadro ve öğretim elemanlarının sayısal ve niteliksel yetersizlikleri.

Çözüm 2: Niteliksel yeterlilikler konusunda bir gözden geçirme yapılması

Sorun 3: Müfredata ilişkin genel çeşitlilik, tüm alanların temsili, uygulamaya ağırlık verilememesi sorunlar.

Sorun 4: Sadece program akreditasyonu değil, süpervizörlerin de EuroPsy ölçütlerini yerine getirmesi

Çözüm 4: Ölçütlerin genişletilmesi ve etkin olarak duyurulması Derneği yeterlilik üst kurulu olarak bir üst çatı olarak görmek. Psikolojinin klinik dışındaki alt alanlarının da kendi akreditasyonları ile ilgili süreçleri tamamlamaları. Mesleki Yeterlilik Kurumu gibi diğer yapılarla ilişki içinde olmak ve meslek tanımları için sadece YÖK ya da bakanlıklar değil diğer alternatifleri de kullanmak.

Çalışma Grubu 4

Sorun 1: Yüksek lisans programlarının kontenjanlarının ticari kaygılarla arttırılması ve bunun öğretim üyelerinin üzerinde yarattığı baskı

Sorun 2: Alan dışı öğretim üyelerinin yüksek lisans programlarında ders vermeleri ve psikoloji alanında başka bir alt alanda doktora derecesine sahip olan öğretim üyelerinin yüksek lisans programlarında ders vermeleri

Sorun 3: Bilimsel hazırlık sınıfı konusundaki standartların yönetimler tarafından ihlal ediliyor olması

Sorun 4: YÖK'ün belirlediği standartları tam olarak sağlamayan programlardan yüksek lisans programı açma hakkını almaları

Sorun 5: Yüksek lisans ve doktora sürecindeki öğrencilerin maddi sıkıntıları

Çözüm 5: Yüksek lisans sürecindeki öğrencilerin fonlarla desteklenmesi

Sorun 6: Birçok yüksek lisans programında süpervizyon, gözlem ve laboratuvar gibi uygulama çalışmalarının yetersizliği.

Çözüm 1-2-3-4-6: TPD'nin kurumları etkilemeye yönelik lobi faaliyetlerini arttırması. Yüksek lisans programlarının TPD'nin belirlediği ölçütlere göre değerlendirilip bir reyting oluşturulması ve bunun web sayfasında yayınlanması. Ulusal Kongreye ve Psikoloji Öğrencileri Kongresine yüksek lisans programlarının seçimi hakkında panel, atölyeler ve sunumlar yapılması. Bunun da dijital platformlarda paylaşılması

Çalışma Grubu 5

Sorun 1: Yüksek lisans programlarındaki öğretim üyesi azlığı, öğrenci sayısının fazlalığı, alan dışı öğretim üyeleri ve psikoloji lisansı olmayan öğrenciler gibi nedenlerden kaynaklanan genel kalite eksikliği.

Çözüm 1: Çalıştayın kararlarının YÖK'e bildirilmesi ve bu kararların uygulanması için öğrenciler, akademisyen ve öğrenci aileleri ile topyekûn bir baskı oluşturulması

Sorun 2: Programlardaki uygulama olanaklarının eksikliği nedeniyle alana çıkmak için yeterince yetişmeden mezun olan psikologlar

Çözüm 2: TPD öncülüğünde yürütülebilecek proje bazlı bir çalışma olarak ilk başta eğitim ve kamudaki psikologların eksiklerine yönelik destek çalışmaları yapılması. Bunun bir projeye dönüştürülmesi ve gerçekleştirilmesi maddi destek arayışına girilmesi.

Sorun 3: Klinik psikolojiye yönelik fazla talep.

Çözüm 3: Diğer alt alanlarla ilgili bilgilendirme yapılması. Bu konuda TPD'nin bilgilendirici broşürler hazırlaması ve hem öğrencileri hem de velileri bilgilendirmesi.

Sorun 4: Lisansüstü öğrenciler arasında iletişim kopukluğu

Çözüm 4: Lisansüstü öğrenciler için de TPD içinde birimler oluşturulması (örn. sosyal psikoloji lisansüstü öğrencileri birimi)

Sorun 5: Akademisyenlerin kendilerini ilgilendiren birçok konuda çaresiz kalmaları.

Çözüm 5: Bunun için de akademisyenlerin birlikte çalışması ve belki yan dallarla birlikte çalışarak (PDR, psikiyatri) sendikalaşma olanaklarını araştırmaları.

Lisans Eğitiminin Sorunları - Özet

- **Kontenjanların bölümlerin kontrolü dışında ve kontrolsüz artışı**
- **Öğretim üyesi sayısı ve altyapı eksiklikleri**
- **Kontenjanların aşırı ve öğretim üyesi ve araştırma görevlisi sayılarının yetersiz oluşu.**
- **Psikoloji alanı dışından öğretim üyelerinin sayısal ağırlığı**
- **Ders programlarının güncel bilimsel gelişmeler ve alanın ihtiyaçları dengesi gözetilemeden, akreditasyon koşullarına uygunsuz hazırlanması**

Lisansüstü Eğitiminin Sorunları - Özet

- **Programların psikoloji dışı alanlardan gelen öğretim elemanları tarafından açılması ve sürdürülmesi.**
- **Kontenjanların aşırı ve öğretim üyesi sayılarının yetersiz oluşu.**
- **Program içeriklerinin yetersiz ya da uygunsuz olması ve akreditasyon olmadığı için denetlenememesi.**
- **ÖYP asistanlarının seçimi ve kontenjanlarının bölümler tarafından belirlenememesi.**
- **Etik dışı uygulamalara yönelik yaptırım olmaması.**

Sonsöz

Türk Psikologlar Derneğinin düzenlediği Psikoloji Lisans ve Lisansüstü Eğitimi Çalıştayında ulaşılan sonuçlar Türkiye’de psikoloji lisans ve yüksek lisans eğitiminden niceliksel kaygıların niteliksel olanların önüne geçtiğini göstermektedir. Kontenjanların kontrolsüzce artırılması, öğretim üyesi ve araştırma görevlisi kadrolarının yetersizliği ve özellikle vakıf üniversitelerinde iş güvenliğinden yoksun olmaları, uygulama ve laboratuvar olanaklarının yetersizliği, psikolojinin temel alan derslerinin doktora uzmanlık alanı farklı öğretim üyelerince veriliyor olması gibi problemler bu durumun vahametini ortaya koymaktadır.

2014-2015 yılı üniversite yerleştirme sınavı sonuçlarına bakıldığında bu yıl çok uzun süredir ilk kez psikoloji bölümlerinin kontenjanlarının dolmadığını görülmektedir. Bu durum hem psikoloji bölümü mezunlarının iş bulmalarıyla ilgili olarak su yüzüne çıkan zorluklarla ilişkili olabileceği gibi aynı zamanda da eğitimde yaşanan zorlukların öğrenciler tarafından gözlemlenmiş olmasıyla da ilişkilendirilebilir. Bu durum hem üniversite idarecileri hem de Yüksek Öğretim Kurulu tarafından dikkatle incelenmeli ve bu gelişmeler doğrultusunda gereken düzenlemeler yapılırken hali hazırdaki uygulamalar da gözden geçirilmelidir. Yeni kurulan bölümlerin akreditasyon koşullarını 3 yıl içerisinde karşılamaları aksi halde bu bölümlere kontenjan verilmemesi YÖK’e önerilmelidir. Akreditasyon çalışmaları için TPD’nin yetkili tüzel kurum olarak YÖK tarafından tescillenmesi de bu öneriye eklenmelidir.

Söz konusu çalışmaların yürütülebilmesi için YÖK ile sistematik görüşmeleri devam ettirecek bir kurul oluşturularak psikoloji eğitiminin kalitesini arttırmak ve eğitimden yararlanacak öğrencilerin ve bu eğitimi sağlayacak öğretim üyelerinin haklarını korumak için bir kurul oluşturulması önerilmektedir.

Psikolojinin lisansüstü eğitiminin akredite edilmesi için diğer alt alan uzmanlarının akreditasyon yönerge çalışmalarını tamamlamaları ve tekrar ortak bir başvuru yapılması aciliyet kazanmaktadır. Bu nedenle diğer alt alanların yönergelerinin hazırlanmaları için Türk Psikologlar Derneği tarafından çağrı yapılması gerekmektedir.

Türk Psikologlar Derneği

Meşrutiyet Caddesi 22 / 12 Kızılay 06650 ANKARA

Telefon: 0312- 425 67 65 • Faks: 0312- 417 40 59

E-posta: bilgi@psikolog.org.tr

Web sayfası: <http://www.psikolog.org.tr>